

Novine u postupku izbora radničkog vijeća na veleučilištima i visokim školama korištenjem suvremenih informacijsko - komunikacijskih tehnologija

Dragan Zlatović¹, Vesna Jurin Bakotić², Ivan Livaja³

¹ Veleučilište u Šibeniku, Trg Andrije Hebranga 11, 22000 Šibenik, Hrvatska (zlatovic@vus.hr)

² Veleučilište u Šibeniku, Trg Andrije Hebranga 11, 22000 Šibenik, Hrvatska (vjbakotic@vus.hr)

³ Veleučilište u Šibeniku, Trg Andrije Hebranga 11, 22000 Šibenik, Hrvatska (ilivaja@vus.hr)

UDK: 349.2-057.4:004.9(497.5)

Prema čl. 140. Zakona o radu, radnici zaposleni kod poslodavca, koji zapošljava najmanje 20 radnika, osim radnika zaposlenih u tijelima državne uprave, imaju pravo sudjelovati u odlučivanju o pitanjima u svezi s njihovim gospodarskim i socijalnim pravima i interesima, ali samo na način i pod uvjetom propisanim Zakonom o radu. Radnici imaju pravo izabrati, na slobodnim i neposrednim izborima tajnim glasanjem, jednog ili više svojih predstavnika koji predstavljaju radničko vijeće, a ono će ih zastupati kod poslodavca u zaštiti i promicanju njihovih prava i interesa. Dakle, ne radi se o zakonskoj obvezi, nego o zakonskoj mogućnosti koju pod zakonskim uvjetima mogu iskoristiti radnici sukladno svojoj izraženoj inicijativi i volji. Postupak izbora radničkog vijeća propisan je odredbama Zakona o radu i posebnog Pravilnika o postupku izbora radničkog vijeća. Upravo novela ovog Pravilnika, koja je stupila na snagu 19.12.2020. uvodi jednu bitnu novinu u ovaj postupak izbora, a to je modalitet omogućavanja sudjelovanja radnika u postupku izbora članova radničkog vijeća koristeći suvremene informacijsko-komunikacijske tehnologije u slučaju njihove spriječenosti da izravno sudjeluju u tom postupku. Autori daju pregled normativnih novina i informacijsko-komunikacijskih opcija pogodnih za korištenje u postupku izbora za radničko vijeće na veleučilištima i visokim školama.

Ključne riječi: *radničko vijeće, veleučilišta, visoke škole, informacijsko-komunikacijske tehnologije*

1. Visoka učilišta i participacija zaposlenika u odlučivanju

Kolektivno radno pravo podrazumijeva dvije grupe povezanih instituta – sudjelovanje radnika u odlučivanju (radničko vijeće, skupovi radnika, predstavnik radnika u organu poslodavca) i kolektivne radne odnose (interesne udruge radnika i poslodavaca, kolektivni ugovori, štrajk i rješavanje kolektivnih radnih sporova, gospodarsko-socijalno vijeće), koje su u Zakonu o radu („Narodne novine”, br. 93/14., 127/17. i 98/19.; dalje: ZOR) uređene posebno u Glavi III. i Glavi IV.¹

Sudjelovanje radnika u odlučivanju u poduzećima i ustanovama u kojima su zaposleni jedna je od zasada suvremenog demokratskog društva, koje se ispoljava u različitim oblicima ovisno o nacionalnom pravu svake zemlje. Često se za označavanje ove aktivnosti radnika koristi i termin participacija radnika.

Zakon o ustanovama („Narodne novine”, br. 76/93., 29/97., 47/99. , 35/08. i 127/19.; dalje: ZU) kao *lex generalis* u području regulacije pravnog statusa ustanova u svom čl.11.

1 GOTOVAC, V., *Kolektivni radni odnosi – sklapanje kolektivnog ugovora, štrajk, radnička vijeća*, u KASUNIĆ PERIS, M., CVITANOVIĆ, I., GOVIĆ PENIĆ, I., ROŽMAN, K., GOTOVAC, V., *Zakon o radu – godina dana od početka primjene*, Zbornik radova, Radno pravo, Rosip, Zagreb, 2015., str. 62.

propisuje kako se na radnopravni status zaposlenih u ustanovama primjenjuju se opći propisi o radu ako zakonom nije drukčije određeno. Dakle, na zaposlenike u ustanovama neće se primjenjivati samo odredbe o individualnim pravima iz ZOR-a, nego i one o kolektivnim pravima iz ZOR-a, uključujući tako i odredbu čl.164. ZOR-a.

Međutim, kod toga moramo voditi računa i o posebnim zakonima koji uređuju određene djelatnosti u kojima djeluju javne ustanove, koji će tada biti *lex specialis* kako u odnosu na ZOR, tako i u odnosu na ZU. Naime, iz čl.11.ZU izrijekom proizlazi primjena ZOR-a na radnopravni status zaposlenih u ustanovama, ali uz rezervu da se može zakonom i drukčije urediti. Tu se svakako upravo misli na posebni zakon u području znanosti i visokog obrazovanja.

Prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, br. 123/03, 198/03 - Uredba, 105/04, 174/04, 2/07 - Odluka USRH, 46/07, 45/09 - v. čl. 30. Zakona o osiguranju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, 45/09 - v. čl. 11. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 - Odluka i Rješenje USRH i 60/15 - Odluka USRH i 131/17 – Uredba; dalje: ZZDVO) visoka učilišta su sveučilište te fakultet i umjetnička akademija u njegovom sastavu, veleučilište i visoka škola. Visoka učilišta obavljaju svoju djelatnost kao javnu službu.

Veleučilište i visoka škola osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja putem organizacije i izvođenja stručnih studija te mogu obavljati stručnu, znanstvenu i umjetničku djelatnost u skladu s ZZDVO i svojim statutom. Prema čl. 48. ZZDVO-a veleučilišta i visoke škole osnivaju se kao ustanove. Visoka učilišta mogu biti javna i privatna (čl.49.st.1. ZZDVO). Javna visoka učilišta su ona koja osniva Republika Hrvatska. Republika Hrvatska osniva veleučilište i visoku školu uredbom Vlade Republike Hrvatske. Privatno veleučilište i visoka škola osnivaju se odlukom osnivača na način propisan odredbama ZZDVO-a koji se odnose na osnivanje ustanova. Županije, gradovi i općine osnivaju visoku školu odlukom svoga predstavničkog tijela i na njih se primjenjuju odredbe ZZDVO-a koje se odnose na privatna visoka učilišta. Ova podjela na javna i privatna visoka učilišta zanimljiva je s obzirom na doseg primjene odredbe čl.164.st.1. ZOR-a koja se odnosi na javne ustanove, ukoliko posebnim zakonom nije drukčije uređeno ili se na to ne odluči sama privatna ustanova svojim temeljnim aktima.

Veleučilišta i visokih škola prema čl. 68.st.1. ZZDVO imaju, uz dekana, još i stručno vijeće, upravno vijeće, te druga stručna i savjetodavna tijela čije se osnivanje, sastav i nadležnost uređuje statutom ili drugim općim aktom.

Stručno vijeće veleučilišta i visoke škole čine nastavnici, suradnici, studenti i jedan predstavnik zaposlenika, u skladu sa statutom. Upravno vijeće veleučilišta ili visoke škole ima pet članova od kojih tri imenuje osnivač, jednog bira stručno vijeće veleučilišta ili visoke škole, a jedan član je predstavnik zaposlenika. Dakle, u stručno vijeće po prirodi stvari obvezno ulaze zaposlenici u svojstvu nastavnika ili suradnika, te jedan predstavnik svih zaposlenika, što bi praktično značilo da ovaj dolazi iz redova stručno-tehničkog administrativnog osoblja veleučilišta i visokih škola. U upravnom vijeću veleučilišta i visokih škola primijenjeno je načelo dvostruke zastupljenosti zaposlenika takve visokoškolske ustanove, na način da u to vijeće ulazi jedan predstavnik svih zaposlenika biran na način predviđen čl.164. ZOR-a, dok drugog predstavnika zaposlenika u upravno vijeće bira stručno vijeće iz svojega sastava, dakle pretpostavka je da se radi o predstavniku nastavnog i suradničkog osoblja. Međutim u ZZDVO ne stoji izričita odredba, već se govori samo da jednog člana upravnog vijeća bira stručno vijeće. Dakle, praktično to bi moglo značiti da stručno vijeće može u upravno vijeće predložiti i predstavnika ostalih zaposlenika ili predstavnika studenata, ali to nije realno za očekivati, s obzirom što se radi o interesnom predstavništvu određene uže strukture zaposlenika takvih ustanova.

Veleučilišta i visoke škole sukladno ZOR-u, ZU i ZZDVO mogu imati i radničko vijeće pod uvjetima iz ZOR-a.

2. Radničko vijeće na visokim učilištima

2.1. Uvjeti za izbor radničkog vijeća

Prema čl. 140. ZOR-a, radnici zaposleni kod poslodavca (pa tako i kad je veleučilište odnosno visoka škola u poziciji poslodavca – *op.aut.*), koji zapošljava najmanje 20 radnika, osim radnika zaposlenih u tijelima državne uprave, imaju pravo sudjelovati u odlučivanju o pitanjima u svezi s njihovim gospodarskim i socijalnim pravima i interesima, ali samo na način i pod uvjetom propisanim ZOR-om.²

U nastavku ćemo dati pregled odredbi ZOR-a koje su primjenjive na uvjete i postupak izbora radničkog vijeća na veleučilištima i visokim školama.

2.2. Pravo na izbor radničkog vijeća

Odredbama čl.140. - 162. ZOR-a regulira se problematika radničkog vijeća kao predstavničkog tijela, koje može imati jednog ili više predstavnika radnika.

Radnici imaju pravo izabrati, na slobodnim i neposrednim izborima tajnim glasovanjem, jednog ili više svojih predstavnika koji predstavljaju radničko vijeće, a ono će ih zastupati kod poslodavca u zaštiti i promicanju njihovih prava i interesa. Dakle, ne radi se o zakonskoj obvezi, nego o zakonskoj mogućnosti koju pod zakonskim uvjetima mogu iskoristiti radnici sukladno svojoj izraženoj inicijativi i volji.³ Dakle, ne radi se o obveznom tijelu nego o fakultativnom tijelu, koje se može izabrati i na veleučilištima i visokim školama pod uvjetom iz čl.140. ZOR-a.

Da bi uopće moglo doći do glasanja o izboru radničkog vijeća, prethodno je potrebno pokrenuti postupak njegovog utemeljenja, koji se pokreće:

- na prijedlog sindikata ili
- na prijedlog najmanje dvadeset posto radnika zaposlenih kod određenog poslodavca.⁴

Jedino oni mogu, ali ne moraju, pokretati inicijativu za izbor i ustanovljenje radničkog vijeća na veleučilištu odnosno visokoj školi sukladno zakonu.

2.3. Broj članova radničkog vijeća

Broj članova radničkog vijeća je varijabilan, jer se utvrđuje prema broju radnika zaposlenih kod određenog poslodavca.

Ako je zaposleno do 75 radnika, radnici imaju pravo na jednog predstavnika koji čini radničko vijeće, od 76 do 250 zaposlenih imaju pravo na 3 predstavnika, od 251 do 500 zaposlenih imaju pravo na 5 predstavnika, od 501 do 750 zaposlenih imaju pravo na 7 predstavnika, te od 751 do 1000 radnika imaju pravo na 9 predstavnika.

Za svakih slijedećih započelih tisuću radnika povećava se broj članova radničkog vijeća za dva predstavnika, ali uvijek mora imati neparan broj članova. Zakonom je preporučeno kako bi pri izboru članova radničkog vijeća valjalo voditi računa o ravnomjernoj zastupljenosti svih orga-

2 BUKLIJAŠ, B., *Kolektivno radno pravo*, Split, 2006., str.197. – 198. Dakle, mali poslodavci postaju poslodavci koji zapošljavaju do 20 radnika, međutim isti po novoj regulaciji nemaju pogodnosti koje bi im olakšavale otkazivanje ugovora o radu i sl.

3 HANZALEK, D., *Redoviti izbori za radničko vijeće*, Radno pravo, br.1., 2008., str. 17.

4 Prema Zakonu o radu iz 2009.godinu postupak utemeljenja radničkog vijeća mogao je pokrenuti sindikat ili najmanje deset posto radnika zaposlenih kod određenog poslodavca. ČAVRAK, D. i dr., *Detaljni komentar novoga Zakona o radu*, Rosip, Zagreb, 2014., str. 561.

nizacijskih jedinica koje postoje u ustanovi kao poslodavcu, te skupina zaposlenih po spolu, dobi, stručnoj spremi, poslovima na kojima rade i slično.⁵

2.4. Glavno radničko vijeće

U smislu odredbe čl.143. st.1. ZOR-a, ako je poslovanje poslodavca organizirano u više organizacijskih jedinica, radnici mogu izabrati jedno radničko vijeće na razini svih organizacijskih jedinica ili mogu izabrati radnička vijeća u svakoj pojedinoj organizacijskoj jedinici.

Ako su nakon utemeljenja radničkih vijeća u pojedinim organizacijskim jedinicama provedeni izbori i utemeljeno je radničko vijeće na razini poslodavca, danom utemeljenja toga radničkoga vijeća utemeljenim radničkim vijećima u pojedinim organizacijskim jedinicama prestaje mandat.

Kada radnici utemelje radničko vijeće u pojedinoj organizacijskoj jedinici, Glavno radničko vijeće može se organizirati samo ako su radnička vijeća utemeljena u svim organizacijskim jedinicama, i to na način da takvo radničko vijeće bude sastavljeno od predstavnika radničkih vijeća svih organizacijskih jedinica.

Sporazumom između poslodavca i radničkih vijeća uređuje se sastav, ovlaštenja i druga pitanja važna za rad Glavnog radničkog vijeća.⁶

Kako su veleučilišta i visoke škole u Republici Hrvatskoj ustanove s relativno malim brojem zaposlenika i s organizacijskim jedinicama koje također broje manji broj zaposlenika, nije realno očekivati primjenu ove zakonske opcije u ovom području odnosno ustanovama ovog tipa.

2.5. Izorno razdoblje

Prema čl.144. ZOR-a radničko vijeće bira se na izorno razdoblje od četiri godine od dana objave konačno utvrđenih rezultata izbora.

Iznimno, izorno razdoblje može biti kraće ako je izbor za radničko vijeće proveden zbog poništenja prethodnih izbora ili raspuštanja radničkog vijeća tijekom trajanja mandata, te će trajati do isteka izbornog razdoblja radničkog vijeća koje je raspušteno, odnosno koje je izabrano na poništenim izborima.

Kada tijekom izbornog razdoblja radničkog vijeća dođe do promjene u članstvu, mandat novog člana radničkog vijeća trajat će do završetka mandata radničkog vijeća.

Redoviti izbori se u pravilu održavaju u razdoblju od 1. ožujka do 31. svibnja.⁷

2.6. Biračko pravo i liste kandidata

Aktivno i pasivno biračko pravo, pravo birati i biti birani imaju svi radnici zaposleni kod određenoga poslodavca, osim članova upravnih i nadzornih tijela, članovi njihovih obitelji te radnika ovlaštenih zastupati poslodavca u odnosu na treće ili kod njega zaposlene osobe.⁸

Članovima obitelji smatraju se članovi uže obitelji iz čl.86.st.3. ZOR-a, odnosno supružnik, srodnici po krvi u pravoj liniji i njihovi supružnici, braća i sestre, pastorčad i posvojenici, djeca povjerena na čuvanje i odgoj ili djeca na skrbi izvan vlastite obitelji, očuh i maćeha, posvojitelj i osoba koju je radnik dužan po zakonu uzdržavati, te osoba koja s radnikom živi u izvanbračnoj zajednici.

5 TADIĆ, I., *Izbor radničkog vijeća*, Radno pravo, br.2., 2012., str. 5.

6 GOTOVAC, V., *Radničko vijeće*, u BEJAKOVIĆ, P. i dr., *op.cit.*, str. 277.

7 *Ibid.* str. 283.

8 MILKOVIĆ, D., *Redoviti izbori za radnička vijeća*, Informator, male stranice, br. 5945., od 26. 2. 2011., str.3.

Ova zabrana se ne odnosi na radnike članove nadzornih, odnosno drugih odgovarajućih nadzornih tijela u kojima se bira predstavnik radnika u smislu čl.164. ZOR-a.

Dakle na veleučilištima i visokim školama biračko pravo imaju svi zaposlenici ustanove, kako oni u nastavnim i suradničkim zvanjima tako i oni iz redova administrativno-stručnog osoblja ovih ustanova, osim osoba koje prema ZOR-u imaju zakonsku uskratu ovog prava zbog izbjegavanja sukoba interesa odnosno nespojivosti dužnosti..

Izborni odbor utvrđuje listu radnika koji imaju biračko pravo.

Liste kandidata za izbor članova radničkog vijeća mogu predložiti sindikati koji imaju svoje članove zaposlene kod određenoga poslodavca ili skupina radnika koju podržava najmanje 20% radnika zaposlenih kod određenoga poslodavca. Svaka lista kandidata mora imati onoliko broj kandidata i zamjenika koliko se predstavnika radnika bira.⁹

Na temelju ovlaštenja iz čl.146.st.3. ZOR-a, ministar pravilnikom propisuje postupak izbora radničkih vijeća, obveznike, rokove i način dostave podataka o izabranim radničkim vijećima. Na snazi je tako Pravilnik o postupku izbora radničkog vijeća ("Narodne novine", br.3/16., 52/17. i 138/20.; dalje: Pravilnik)

2.7. Utvrđivanje rezultata izbora

Izbori trebaju biti provedeni na dosljedno demokratski način, što znači da moraju biti otvoreni, slobodni i poštteni, bez ikakvih ometanja i pritisaka s bilo koje strane, kako bi mogli dati rezultate sukladno stvarnoj i slobodno iskazanoj volji radnika, u protivnom mogu biti i poništeni po nadležnom sudu.

Ako se bira jedan predstavnik, izabran je onaj kandidat koji je dobio najveći broj glasova radnika koji su glasovali. Međutim, ako u tom slučaju dva ili više kandidata dobiju isti broj glasova, izabran je kandidat koji je duže neprekidno zaposlen kod poslodavca.

Ako se biraju tri ili više predstavnika, broj predstavnika koji je izabran sa svake liste utvrđuje se tako da se ukupan broj glasova koje je dobila svaka lista (biračka masa liste) dijeli s brojevima od jedan do, zaključno, broja predstavnika koji se bira; svi tako dobiveni rezultati redaju se od najvećeg do najmanjeg, a rezultat koji po redu odgovara broju predstavnika koji se bira je zajednički djeljitelj; svaka lista dobit će onoliko predstavničkih mjesta koliko puta ukupan broj njezinih dobivenih glasova (biračka masa liste) sadrži cijeli broj zajedničkog djeljitelja; ako su glasovi tako podijeljeni da se ne može utvrditi koja bi između dviju ili više lista dobila koje predstavničko mjesto, ono će pripasti onoj listi koja je dobila više glasova. U tom slučaju, sa svake liste izabrani su kandidati od rednoga broja jedan pa do rednoga broja koji odgovara broju predstavničkih mjesta koja je određena lista dobila.¹⁰

Lista koja na izborima dobije manje od pet posto glasova radnika koji su glasovali ne sudjeluje u diobi predstavničkih mjesta.

Zamjenici predstavnika sa svake liste su kandidati koji nisu izabrani, po redu od prvoga neizabranoga pa najviše do broja koliko je određena lista dobila predstavničkih mjesta, a nakon što se iscrpi lista kandidata, zamjenici su osobe s liste zamjenika kandidata.

9 "Na listi kandidata za članove radničkog vijeća mora biti predloženo onoliko kandidata i zamjenika koliko se članova bira, čija uloga je da u određenim situacijama zamijeni člana radničkog vijeća u svim njegovim radnjama koje proizlaze iz temeljnih ovlaštenja radničkog vijeća. Člana radničkog vijeća kojemu je zbog prestanka radnog odnosa prestalo članstvo u radničkom vijeću ili je zbog dužeg bolovanja u nemogućnosti obavljati poslove kao član radničkog vijeća, zamjenjuje prvi po redu s iste liste kandidata neizabrani kandidat, a ako nema više kandidata, prvi po redu s iste liste zamjenika kandidata." Mišljenje Ministarstva rada i mirovinskog sustava, od 5.5.2015.

10 POTOČNJAK, Ž., *Sudjelovanje zaposlenika u odlučivanju*, Zagreb, 2006., str. 251. – 252.

Podatke o provedenim izborima izborni odbor dostavlja poslodavcu i sindikatima koji su podnijeli listu kandidata.

2.8. Temeljna ovlaštenja radničkog vijeća

Suština uloge i ovlasti radničkog vijeća je da štiti i promiče interese radnika zaposlenih kod određenog poslodavca.

To se ostvaruje na tri načina:

- savjetovanjem;
- suodlučivanjem ili
- pregovorima s poslodavcem ili od njega opunomoćenom osobom, o pitanjima važnima za položaj radnika.¹¹

Pored ovih modaliteta, radničko vijeće trajno pazi na poštivanje Zakona o radu, pravilnika o radu, kolektivnih ugovora te drugih propisa koji su doneseni u korist radnika, te pazi da li poslodavac uredno i točno ispunjava obveze glede obračunavanja i uplaćivanja doprinosa sukladno posebnom propisu, te u tu svrhu ima pravo uvida u odgovarajuću dokumentaciju.

Radničkom vijeću nije dopušteno sudjelovati u pripremanju ili ostvarenju štrajka, isključenju s rada ili druge industrijske akcije, niti se smije na bilo koji način miješati u kolektivni radni spor koji može dovesti do takve akcije. Ono također, po izričitoj zakonskoj odredbi, ne može imati vlastitu imovinu.

2.9. Novine u postupku izbora radničkog vijeća prema noveli Pravilnika iz 2020.

Novelom Pravilnika o postupku izbora radničkog vijeća („Narodne novine“, br. 138/20) radi omogućavanja sudjelovanja radnika u postupcima izbora radničkog vijeća propisanim ZOR-om i Pravilnikom, u okolnostima koje sprječavaju radnike da izravno sudjeluju u cijelom ili u nekom od dijelova propisanog postupka zbog više sile (elementarna nepogoda, epidemija i sl.) i drugih objektivnih ili osobnih stanja, poslodavac je dužan u tu svrhu osigurati radnicima upotrebu informacijsko-komunikacijskih tehnologija kojima u okviru obavljanja poslova i inače raspolaže (korištenje dodijeljene osobne adrese elektroničke pošte ili osobne adrese elektroničke pošte koju radnik poslodavcu navede kao svoju važeću adresu elektroničke pošte, obavješćavanje putem određene poveznice na mrežnim stranicama poslodavca, korištenje video kontakta za održavanje sastanaka ili skupova i sl.).¹²

Poslodavac je dužan osigurati provođenje postupaka izbora putem informacijsko-komunikacijske tehnologije ukoliko je u mogućnosti istu organizirati prema tehničkim mogućnostima informacijsko-komunikacijske opreme koju koristi u organizacijskim jedinicama, u slučaju i na izloženi način iz čl. 24.c st.1. Pravilnika, kada zahtjev za osiguranjem takvih materijalno-tehničkih uvjeta uputi predlagatelj iz članka 2. stavka 1. Pravilnika radi utemeljenja prvoga radničkoga vijeća, odnosno, kada ga uputi radničko vijeće iz članka 3. stavka 1. Pravilnika radi raspisivanja redovitih izbora ili ako ga uputi predsjednik radničkog vijeća iz članka 4. stavka 2. Pravilnika radi raspisivanja izvanrednih izbora. Poslodavac je dužan u roku od tri radna dana od dana primitka ovog zahtjeva, očitovati se o mogućnosti provođenja postupka izbora radničkog vijeća putem informacijsko-komunikacijske tehnologije. Ako se postupak izbora provodi

11 Ukoliko kod poslodavca nije utemeljeno radničko vijeće iako su postojali zakonski preduvjeti za to, poslodavac neće imati obvezu obavješćivanja, savjetovanja i suodlučivanja, što je inače Zakonom zajamčeno kada je radničko vijeće utemeljeno.

12 V.čl.24.c Pravilnika.

putem informacijsko-komunikacijske tehnologije, poslodavac je dužan svim radnicima tijekom provođenja svih sastavnih dijelova toga postupka, utvrđenog člankom 1. stavkom 1. Pravilnika, omogućiti korištenje dodijeljene osobne adrese elektroničke pošte ili osobne adrese elektroničke pošte koju radnik poslodavcu navede kao svoju važeću adresu elektroničke pošte.

Tijekom provođenja svih sastavnih dijelova postupka izbora radničkoga vijeća, utvrđenog člankom 1. stavkom 1. Pravilnika, putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija, svi podnesci za koje je odredbama Pravilnika propisano da se podnose u pisanom obliku, mogu se podnijeti i u elektroničkom obliku, a naročito:

- 1) prijedlog podnositelja za utemeljenje prvoga radničkoga vijeća iz članka 2. stavka 1., 3. i 4. Pravilnika
- 2) prijedlog iz članka 2. stavka 5. Pravilnika, svake skupine radnika koja nije ujedno i predlagatelj s popisom i podacima radnika te skupine
- 3) prijedlog iz članka 3. stavka 2. Pravilnika, radi formiranja izbornog odbora
- 4) lista kandidata predlagatelja iz članka 8. stavka 1. Pravilnika, koja se dostavlja predsjedniku izbornog odbora,
- 5) izjava kandidata o pristanku na uvrštenje na listu kandidata iz članka 8. stavka 3. Pravilnika
- 6) prigovor iz članka 12. stavka 2. Pravilnika
- 7) prijava, odnosno prigovor iz članka 18. stavka 1. točke 7. i 8. Pravilnika
- 8) odluka o prijavi ili prigovoru iz članka 19. stavka 1. Pravilnika (čl.24. d Pravilnika).

Tijekom provođenja svih sastavnih dijelova postupka izbora radničkoga vijeća, utvrđenog člankom 1. stavkom 1. Pravilnika, putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija, sve obavijesti, pozivi, odluke, prijedlozi, liste, zapisnici ili popisi mogu se objaviti i u elektroničkom obliku, a naročito:

- 1) prijedlog iz članka 2. stavka 3. Pravilnika
- 2) odluka iz članka 2. stavka 8. Pravilnika
- 3) zapisnik iz članka 2. stavka 10. Pravilnika
- 4) odluka o provođenju izbora iz članka 2. stavka 12. i članka 6. stavka 3. Pravilnika
- 5) odluka o raspisivanju redovitih izbora i odluka o imenovanju izbornog odbora iz članka 3. stavka 1. i 4. Pravilnika
- 6) odluka o raspisivanju izvanrednih izbora iz članka 4. stavka 2. Pravilnika
- 7) obavijest o vremenu glasanja iz članka 7. stavka 3. Pravilnika
- 8) lista kandidata iz članka 8. stavka 1. Pravilnika
- 9) odluke i obavijesti izbornog odbora iz članka 11. stavka 4. Pravilnika
- 10) popis birača iz članka 12. stavka 1. Pravilnika
- 11) zapisnik o prethodnim rezultatima izbora iz članka 18. stavka 2. Pravilnika
- 12) odluka o ponavljanju izbornog postupka iz članka 19. stavka 3. Pravilnika
- 13) zapisnik o konačnim rezultatima izbora iz članka 20. stavka 2. Pravilnika.

Svi prijedlozi, izjave, odluke, zapisnici, popisi i drugi akti za koje je odredbama Pravilnika propisano da sadrže potpis radnika podnositelja ili određenog ovlaštenika u ovom postupku, u postupku izbora radničkog vijeća putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kojem su dostavljeni elektroničkom poštom s osobne adrese koja je tom radniku dodijeljena kod poslodavca ili osobne adrese elektroničke pošte koju radnik poslodavcu naveo kao svoju važeću adresu elektroničke pošte, moraju biti dostavljeni na način da je potpis na aktima vidljiv (skeniranje potpisanog dokumenta, fotografija potpisanog dokumenta i sl.).

Tijekom provođenja svih sastavnih dijelova postupka izbora radničkog vijeća, utvrđenog člankom 1. stavkom 1. Pravilnika, putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija, svi sastanci i skupovi radnika mogu se održati putem video kontakta, a naročito skup iz članka 2. stavka 7. Pravilnika.

Radi utvrđivanja pravilnosti i zakonitosti provođenja postupka izbora radničkog vijeća putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija, izborni odbor je dužan cjelokupnu dokumentaciju izbornog postupka zaprimljenu u elektroničkom obliku, prikupiti te priložiti zapisniku iz članka 18. stavka 2., odnosno zapisniku iz članka 20. stavka 2. Pravilnika.¹³

2.10. Prednosti i nedostaci elektroničkog glasovanja

Provođenje izbora elektroničkim putem se može uvelike pojednostaviti i ubrzati provođenje izbora te smanjiti troškovi provedbe, ali i ubrzati prebrojavanje glasova te ga učiniti vjerodostojnijim. Nužan uvjet slobode glasovanja je i anonimnost kojom se sprječava da drugi saznaju rezultat glasovanja pojedinog birača. Za ovaj način glasovanja potrebni su posebni instrumenti za elektroničku autentifikaciju, poput digitalnog potpisa, pametnih kartica, otiska prsta i sl. Konačno, glasanjem putem interneta birači i biračice mogu glasati od kuće ili s radnog mjesta, no to otvara prostor za nove tehničke rizike tj. mogućnost vanjske manipulacije (virusa, trojanskih konja i kibernetičkih napada), jer računala nije moguće u potpunosti kontrolirati niti osigurati jednak sigurnosni standard za sve birače i biračice. Elektroničko glasanje je ušlo u upotrebu razvojem tehnologije. Kako bi se kod glasovanja putem interneta osigurala tajnost glasa, potrebno je osigurati određene funkcionalnosti namijenjene biračima, ali i izbornim tijelima. Primjerice, dio sustava internetskog glasovanja mogu biti elektronički popis birača na razini biračkog mjesta način autorizacije birača te registracija birača koji su dali svoj glas kako bi se izbjeglo dvostruko glasovanje. Nadalje, potrebno je osigurati da se u trenutku početka glasovanja u bazi ne nalazi niti jedan glas, da se glasovanje omogući, tj. onemogući svim biračima u isto vrijeme te da se glasovi bilježe na jednak način u slučaju svakog birača ili biračice. Za glasanje putem interneta također je neophodno kreirati web stranicu ili softver koji će biti u dovoljnoj mjeri efikasan u obrani od potencijalnih hakerskih napada i koji bi prevenirao pad sustava zbog preopterećenosti ili nekog drugog razloga. Kada se radi o biračima ili biračicama s posebnim potrebama, potrebno je osigurati audio podršku za slijepce ili slabovidne osobe i jednostavnija sučelja za nepismene osobe. Elektroničko glasovanje pruža potencijal povećanja izlaznosti birača na izborima, smanjuje troškove organizacije i provedbe izbora, povećava interes birača te njihovo povjerenje u izbore i povećava demokratičnost procesa izbora. Jedan od najčešćih izgovora birača za nesudjelovanje u izborima je geografska udaljenost od biračkog mjesta, a elektroničko glasovanje suzbija ovaj argument činjenicom da je glasovanje, ovisno o vrsti elektroničkog glasovanja koje se provodi, omogućeno s bilo koje udaljenosti. Izoliranim biračima elektroničko se glasovanje može, stoga, činiti kao prikladno rješenje za omogućavanje njihova sudjelovanja koje je prethodno bilo umanjeno zbog smanjene pokretljivosti, visokih troškova ili otežanog procesa glasovanja. Čitav proces također omogućava veću transparentnost, jer su osobe koje broje glasove zamijenjene elektroničkim uređajima. S druge strane, veliku sumnju u legitimnost izbornog procesa izaziva mogućnost izborne prijevare manipulacijom glasačkih listića. Usprkos mnogim prednostima u odnosu na klasično glasovanje, protivnici elektroničkog glasovanja kao njegov najočitiiji nedostatak navode rizik koji dolazi s upotrebom tehnologije koja uvodi dodatne korake pri samom postupku glasovanja i time povećava mogućnost grešaka svakim novim korakom. Također, svi koraci nisu vidljivi biračima i biračicama što povećava njihovo nepovjerenje u proces te, nepoznavanjem koraka i/ili korisničkog sučelja, otvara mogućnost za dodatne greške birača prilikom ostvarivanja svog prava. Softver koji se koristi za elektroničko glasovanje nikad nije otvorenog tipa zbog sigurnosnih razloga, što zna-

13 ILIJAZOVIĆ, B., *Novosti u postupku izbora radničkog vijeća*, dostupno na <https://www.iusinfo.hr/aktualno/usredistu/45059> (posjećeno 10.6.2021.)

či da javnost nije upoznata s detaljima i značajkama sustava putem kojeg glasuje. Premda se nadležne tvrtke obvezuju voditi računa da je izborni softver zaštićen na najvećoj mogućoj razini, činjenica da javnost ne posjeduje cjelokupnu informaciju o načinu njegova funkcioniranja ostavlja prostor za manipulaciju i rezultira manjom mogućnošću ranog otkrivanja grešaka te namjernim ili slučajnim nepravilnostima.

3. Zaključak

Izmjenama i dopunama Pravilnika iz 2020. Omogućeno je provođenje postupka izbora putem informacijsko-komunikacijske tehnologije, korištenje video kontakta za održavanje sastanaka ili skupova i sl., dostava podataka o konačnim rezultatima izbora Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (obveza poslodavca) putem elektroničke komunikacije, uvode promjene u odnosu na biračke spiskove (izuzimanje podatka o OIB prilikom objave istih), kao i promjene kod imenovanja članova izbornih odbora.

Na ovaj način izborni postupak za radničko vijeće prilagođen je potencijalnim situacijama kada osobni dolazak birača za radničko vijeće na biračko mjesto nije moguć iz raznih razloga, posebice onih kriznih egzistirajućih za vrijeme pandemije koronavirusa i epidemioloških mjera s tim u svezi. U Republici Hrvatskoj pandemija bolesti COVID-19, uzrokovana virusom SARS-CoV-2, proglašena je Odlukom ministra zdravstva, KLASA: 011-02/20-01/143, URBROJ: 534-02-01-2/6-20-01, od 11. ožujka 2020., što je nužno dovelo do potrebe prilagođavanja različitih segmenata života, pa tako i do žurne digitalizacije društva. Visoka učilišta se moraju prilagoditi novonastaloj situaciji, ne samo glede organizacije i izvođenja nastavnog procesa, nego i glede uvođenja novih informacijsko-komunikacijskih tehnoloških rješenja u različitim procedurama svojega djelovanja, uključujući i postupak izbora radničkog vijeća.

LITERATURA

1. Buklijaš, B., *Kolektivno radno pravo*, Split, 2006.
2. Čavrak, D. i dr., *Detaljni komentar novoga Zakona o radu*, Rosip, Zagreb, 2014.
3. Hanzalek, D., *Redoviti izbori za radničko vijeće*, Radno pravo, br.1., 2008.
4. Ilijazović, B., Novosti u postupku izbora radničkog vijeća, dostupno na <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/45059>
5. Kasunić Peris, M., Cvitanović, I., Gović Penić, I., Rožman, K., Gotovac, V., Zakon o radu – godina dana od početka primjene, Zbornik radova, *Radno pravo*, Rosip, Zagreb, 2015.
6. Kostelac, K., Prikaz uvođenja i uspješnosti implementacije elektroničkog glasanja u demokratskim državama, GONG, Zagreb, 2019.
7. Milković, D., Redoviti izbori za radnička vijeća, *Informator*, male stranice, br. 5945., od 26. 2. 2011.
8. Potočnjak, Ž., *Sudjelovanje zaposlenika u odlučivanju*, Zagreb, 2006.
9. Tadić, I., Izbor radničkog vijeća, *Radno pravo*, br.2., 2012.
10. *Elektroničko glasanje*, CERT.hr – PUBDOC-2019-5-380

Summary

NOVELTIES IN THE PROCEDURE OF THE WORKERS' COUNCIL ELECTION AT POLYTECHNICS AND HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS USING MODERN INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

According to Art. 140 of the Labor Law, workers employed by an employer who employs at least 20 workers, other than workers employed in state administration bodies, have the right to participate in decision-making on issues related to their economic and social rights and interests, but only in the manner and conditions prescribed by the Labor Law. Workers have the right to elect, in free and direct elections by secret ballot, one or more of their representatives who represent the workers' council, and it will represent them with the employer in protecting and promoting their rights and interests. Therefore, this is not a legal obligation, but a legal opportunity that workers can use under legal conditions following their expressed initiative and will. The procedure for electing workers' council is prescribed by the provisions of the Labor Law and a special Ordinance on the procedure for electing workers' council. Exactly the amendment to this Ordinance, which entered into force on 19.12.2020. introduces one important novelty in this election process, and that is the modality of enabling workers to participate in the process of electing members of the workers' council using modern information and communication technologies in case they are prevented from participating directly in this process. The authors provide an overview of normative novelties and information and communication options suitable for use in the selection process for workers' councils at polytechnics and colleges.

Keywords: workers' council, polytechnics, colleges, information and communication technologies